

Petteri Laihonen (University of Jyväskylä):

A csángó írásbeliség - finnországi perspektívából

Az előadás a Moldvai Csángómagyar Oktatási Programban résztvevő gyermekeknél megjelenő magyar nyelvi írásbeliség vizsgálatát mutatja be. A moldvai csángók jelentős elnyomás alatt éltek eddig Romániában, többek között például a csángó gyermekeknek kevés esélyük volt bekerülni a középiskolai oktatásba. 2001-ben a moldvai csángókat hivatalosan is elismerte az Európa Tanács, ugyanebben az évben magyar nyelvi revitalizációs programot indítottak Moldvában. A terepmunka tapasztalatai szerint a csángó szülők többsége a magyar nyelv egy nagyon heterogén változatát használja, amely elég távol esik az Erdélyben és Magyarországon beszélt sztenderdizált magyar nyelvtől. Az oktatási programban az erdélyi vagy magyarországi tanárok beszédükben alkalmazkodnak a helyi csángó nyelvváltozathoz, azonban írásban a sztenderdizált magyar nyelvet használják. A gyermekek jobbra értik a magyar nyelvet, de ritka még az alap írás-olvasás készség előfordulása is, tisztelet a kivételnek.

A Moldvai Csángómagyar Oktatási Program céljai közé tartozik a magyar nyelv revitalizációja Moldvában, valamint az erdélyi magyar középiskolai és magyarországi felsőoktatási tanulmányok lehetővé tétele is. Ezek dicséretes célok, mivel új lehetőségeket nyújtanak a „hátrahagyott” csángó gyermekek számára, ugyanakkor megjelennek a programban résztvevők felé irányuló nyelvi elvárások paradoxonjai is. Az előadás összefoglalja, hogy a megjelenő magyar nyelvi írásbeliséget hogyan lehet vizsgálni a moldvai kontextusban, és hogy az hogyan kapcsolódik a finnországi írás-olvasás készség fejlesztés tapasztalataihoz.

A Finnish perspective on the emerging Hungarian literacy of Moldavian Csángós in the Csángó Educational Program

In this presentation I explore emerging Hungarian literacy practices of children during a Csángó Educational Program. The Moldavian Csángós have faced serious oppression in Romania, among others, the Csángó children have had dim chances for secondary education. In 2001, the Moldavian Csángós were officially recognized by the Council of Europe, the same year a Hungarian language revitalization program was launched in Moldavia. According to fieldwork experience, many Csángó parents use a very heterogeneous variety of Hungarian, characterized by considerable distance to standardized Hungarian spoken in Transylvania and Hungary. In the educational program, teachers from Transylvania or Hungary adjust their talk to the local Csángó variety. However, for literacy practices they use standardized Hungarian. The children often understand Hungarian, but even basic literacy or reading practices have been very rare, with few exceptions.

The Csángó Educational Program has the goals to revitalize Hungarian in Moldavia, and to enable secondary level studies in Hungarian medium institutions in Transylvania and higher education in Hungary, too. Such goals are laudatory for the new opportunities they bring for the Csángó children “left behind”, at the same time paradoxes of linguistic expectations towards the participants of the program have emerged. I describe how emerging literacy in Hungarian

can be studied in the Moldavian context, and discuss how this emerging literacy relates to my experiences of literacy development and reading practices in Finland.